

MALÉV MINŐSÉGÜGYI ÉS REPÜLESBIZTONSÁGI OSZTÁLY		REPÜLŐESEMÉNY KIVIZSGÁLÁSI JEGYZŐKÖNYV		ESEMÉNYEK SZÁMA: 107/2002 114/2002	
Hely: Budapest	Dátum: 2002.06.30 Idő: 14 óra 31 perc	Típus: Fokker-70	Gépjel: HA-LMD		
A repülőgép BUD-i hajtómű indításánál a személyzet azt észlelte, hogy a jobboldali hajtómű igen nehezen gyorsul „pörög fel”. A hiba miatt a műszaki szolgálat a gépet lecserélte.					
Járatszám: MA-614	Útvonal: BUD- LGW	mrj. különjárat árusjárat	☒	felszállás közben emelkedés	☐ állóhelyen
Utaz: 61 fő	Késés: 10. 20p	Géptípus: F-70	☒	vízszintes repülés süllyedés	☐ váróponton
Mentesítő - Járatilemondás Gépcsere	☐	Gépjel: HA-LME	☒	leszállás közben	☐ vontatás közben
Gépparancsnok: Első tiszt Légiutaskisérők: Egyéb hajózó: _____			Esemény kategória: Rendellenesség <i>/Műszaki Meghibásodás/</i>		
Hajtómű	☒	Benyomódás	☐	I. Hajózó személyzet hibája	☐
Sárkány	☐	Karcolás	☐	II. Repülés Irányítás hibája	☐
Segédhajtómű	☐	Átszakadás	☐	III. Szállító hibája	☒
Indító rendszer	☐	Törés	☐	IV. Malév Műszaki szolgálat hibája	☐
Hidraulika rendszer	☐	Égőtér Repedés	☒	V. Egyéb Malév szolgálat. hibája	☐
Magassági rendszer	☐	Tk. száma	☐	VI. Idegen vállalat hibája	☐
Tüzelőanyag rendszer	☐	Szárny	☐	VII. Egyéb	☒
Jégtelenítő rendszer	☐	Vezérsíkok	☐	Kárösszeg:	☐
Futók	☐	Hmű. gondola	☐	FDR	☐
Vezérlés	☐	Légcsavarkúp	☐	CVR	☐
Elektromos	☐	hossza	☐	mm	☐
Navigációs rendszerek	☐	szélessége	☐	mm	☐
Műszer	☐	mélyisége	☐	mm	☐
Rádió	☐				
Lokátor	☐				
Meghibásodott/sérült egység/berendezés:: Fokker 70 R/H Engine P/N: JR27589AR S/N: 17134			Kivizsgáló / Bizottság Náfrádi József repülésbiztonsági felügyelő		
1. A műszaki meghibásodás leírása: A kijelölt hajózó személyzet 2002.06.23-án a MA-6141 BUD-LGW járat teljesítése indult. A 66-os állóhelyen a hajtóműindítás során a hajózó személyzet azt vette észre, hogy a jobb hajtómű rendellenesen lassan gyorsul „pörög fel”. A hiba miatt a hajtóműveket leállították és műszaki segítséget kértek. A Műszaki Szolgálat a hiba miatt a repülőgépet a járatról lecserélte. A járatot a HA-LME jelű F-70 típusú repülőgéppel 1 óra 20 perces indulási késéssel rendben teljesítették. A hajózó személyzet a hibát a # 0296883 AFL-en okmányolta, az alábbi szerint:					

MALÉV Rt.
Minőségügyi és Repülésbiztonsági Osztály
107/2002.számú eseményvizsgálata

„THERE IS AN ENG 2 FAILURE ALERT ON MFDU (FUEL LEVER LIGHT IS ON) DURING ENGINE START RED TGT LIMIT MARK REMAINS IN START POSITION”

2. KIVIZSGÁLÁS:

- 2.1. A MALÉV RÜO Műszaki Szolgálat a hajtómű hibajelzéssel kapcsolatosan az alábbi tevékenységeket végezte:
- Kiadták és végrehajtották a # **865,866,867 Job Sheet**-eken előírt ellenőrzéseket. Ezek az ellenőrzések során hibát nem találtak ezért;
 - Kiállították a # **M-2002.07.02/1 Műszaki Döntéskérő Lap-ot**, a további hibakeresés végrehajtásához;
 - A Műszaki Döntéskérő Lapot alapján kiadták a # **809, 810, 811, 812 Job Sheet**-eket., az **AMM 73-11-06** szerint a **gyújtógyertyák**, az **AMM 74-21-03** szerint az **üzemanyag fűvókák** ellenőrzésének végrehajtására;
 - Az ellenőrzés során rendellenes, kokszos üzemanyag fűvókákat (3-as és 8-as pozíciójú), és egy (4-es pozíciójú) sérült anyagiányos, és égett gyújtógyertyát találtak. A meghibásodott alkatrészeket, lecserélték;
 - A végrehajtott cseréket követően 3-szori hajtóműindítással ellenőrizték a hajtómű indíthatóságát;
 - Az **ellenőrző indítások során a hajtómű előírászerűen indult.**
- 2.2. A MALÉV RÜO Műszaki Szolgálat az alkatrészcsereket a # 296883, és 296884 AFL-en összefoglalóan, a # 809, 810, 811, 812 Job Sheet-eken, tételesen okmányolta. A repülőgépet a # 296884 AFL-en üzemképesnek minősítette.
- 2.3. A lecserélt alkatrészek adatai:
- IGNITER PLUG P/N: **1401RIG2,S/N:001194**
 - ELBOW ASSY P/N: **JR 32045A**
- 2.4. 2002.07.05-én 15 óra 55perc-kor a hajózó személyzet a repülőgépet a MA-674/5 számú BUD-TXL-BUD járat teljesítésére átvette.
- 2.5. Berlinben a személyzet a repülőgép R/H hajtóművének indításakor a következőt észlelte, és okmányolta a # **296886 AFL**-en:
„ENGINE No:2 START UP WAS ABORTED DUE TO ENG. No:2 FAIL SIGN. THE ENGINE DO NOT REACH THE IDLE RPM”
- 2.6. A MALÉV RÜO műszaki szolgálat a repülőgép hazaérkezése után beindult a hajtóművel, mivel Berlinben a hajózó személyzet a hibajelenség észlelésénél fennálló hajtómű paramétereket nem jegyezte fel.
A beindulás során megállapították, hogy a jobb hajtómű alapjárat fordulatszáma kevés volt, és a hajtómű felfutási ideje is több az előírtnál.
- 2.7. A MALÉV RÜO műszaki szolgálat az alábbiakat hajtotta végre a jobb hajtóművön, a kiadott # 813 Job Sheet előírásai alapján:
- Kiszerezte, és ellenőrizte az **AMM 73-11-07-000-824-A** alapján a **HPSOV** bemeneti szűrőjét;
 - A #**296887 AFL**-en okmányolt három hajtóműindítást hajtottak végre, melyek során a hajtómű jól indult, de a hajtómű **N₂** fordulatszáma továbbra is alacsony volt;
 - Szabályozták a hajtómű **N₂** fordulatszámát, az **AMM 71-00-00-701-895-A** alapján, az **N_{min}** és az **N_{max}** értékek közötti tartományban;
 - A szabályozás során észrevették, hogy a hajtómű szabályozó szivattyúja nehezen reagál a szabályozásra, és a hajtómű **N₂ fordulatszáma 46-48%-közötti tartományban megtorpan, és csak enyhe gázadásra emelkedik tovább;**
 - Ellenőrizték a **HPSOV** megbontott csővezetékének hermetikusságát;
 - Boroszkópos ellenőrzést végeztek a hajtómű égőtereinek, és turbináinak állapot ellenőrzésére.

MALÉV Rt.

Minőségügyi és Repülésbiztonsági Osztály

107/2002.számú eseményvizsgálata

- 2.8. A **Boroszkópos** ellenőrzés során megállapították, hogy a **4. és 8. tüzcső fala sérült**, és a **HPI turbina lapátok** közül **8 darab lapát belépő éle**, valamint **2 darab lapát belépő éle több mint 50%-ban, megégett**.
Az észlelt meghibásodás miatt **elrendelték a hajtómű lecserélését**, melyet **2002. 07. 06-án végre-hajtottak**.
- 2.9. **A lecserélt hajtómű adatai:**
A hajtómű gyári száma: S/N:	17134
A hajtómű cikkszám: P/N:	JR27589AR
A hajtómű összes üzemideje:	13828.9 óra
A hajtómű összes ciklusa:	10248.0
A hajtómű összes üzemnapjainak száma:	2500
A hajtómű nagyjavítás óta üzemelt:	13828.9
A hajtómű MALÉV bevételezési időpontja:	1995.10.26.
A hajtómű HA-LMD repülőgépre való felépítésének időpontja:	2002.04.16.
A hajtómű HA-LMD repülőgépen üzemelt:	464.9 órát
A hajtómű HA-LMD repülőgépen üzemelt:	343.0 ciklust, és 121 napot.
A hajtómű HA-LMD repülőgépről való leépítés időpontja:	2002.07.06.
- 2.10. A hajtóművet, leépítését követően, nagyjavításba küldték. A hajtómű nagyjavító bázis a vizsgálat ideje alatt tájékoztatta a **MALÉV Hajtóműves Mérnökszolgálatát**, a hajtómű szétszerelése során tapasztalt meghibásodásokról. Ezek a következők voltak:
- A hajtómű tüzcsővei közül kettő körkörösén átégett, és szétrepedt;
 - A hajtómű nagynyomású turbina előtti állapotát koszorú lapátjain, ütődéstől származó beverődéses sérülés;
 - A hajtómű nagynyomású turbina lapátjain, a szétrepedt tüzcső anyagától származó, több nagyobb anyagihiányos sérülés;
 - A hajtómű kisnyomású turbina lapátjain ütődéstől származó több kisebb belépőél sérülés.
- 2.11. A tüzcsővek és a turbina sérülések **ok-okozati összefüggésben állnak** a hajtómű **nehéz indíthatóságával, alacsony alapjáratú fordulatszámával**, az indítógyertya égéses sérülésével, és a tüzelőanyag porlasztócsúcs kokszosodásával.
- 2.12. Az MRO-RBSz KB megvizsgálta hajtómű üzemeltetési okmányait egy hónapra visszamenőleg, és az alábbi bejegyzéseket találta:
- 2002.06.12-én a hajózó személyzet észrevételezte, hogy:
„STARTING ENGINE No:2 THE ENGINE NOT STABILIZED ON IDLE ACCORDING TGT”
Intézkedés: *ENGINE START HAS BEEN PERFORMED ACC.TO AMM. 71-00-00-865-852. THE GROUND IDLE CHECKED ACC.TO AMM 71-00-09-701-895-A FOUND OK. ENGINE IS SERVICEABLE.*
 - 2002.06.25-én a hajózó személyzet észrevételezte, hogy:
„IDLE EPR 1.18 OF THE ENG.No:2 IN HIGH ALTITUDES”
Intézkedés: *FUEL FLOW REGULATOR HAS BEEN REPLACED ACC.TO AMM 73-21-01-000/400-814-A. SERVICEABLE.*
3. **MEGÁLLAPÍTÁSOK:**
- 3.1. Az MRO-RBSz KB vizsgálata megállapította, hogy a **HA-LMD** lajstromjelű **Fokker-70** típusú repülőgép **2002. június 30-i BUD-i** műszaki meghibásodását a jobb hajtómű (tüzcsőveinek és nagynyomású turbináinak) engedélyezett üzemidőn belüli meghibásodása okozta.
- 3.2. Az MRO-RBSz KB megállapította, hogy a **rendellenességet** okozó meghibásodás előtt, a hajózó személyzetek, már két esetben is (lásd 2.12 pontban leírtakat) észrevételezték a hajtómű rendellenes működését.
- 3.3. Az MRO-RBSz KB vizsgálata megállapította, hogy a hajózó személyzetek eljárása a hibajelenségekkel kapcsolatosan helyes volt.

MALÉV Rt.

Minőségügyi és Repülésbiztonsági Osztály

107/2002.számú eseményvizsgálata

3.4. Az MRO-RBSz KB vizsgálata megállapította, hogy a **Műszaki Szolgálat tevékenysége** a hibajavítással kapcsolatosan **alapvetően helyes volt**. A KB véleménye szerint **indokolt lett volna** a 2002.06.30-i hibajavítás során **Boroszkópos égőtér ellenőrzést végrehajtani**, amellyel feltárható lett volna a nehéz indíthatóság, a gyújtógyertya sérülés, és a tüzelőanyag fűvóka kokszosodás igazi oka, előidézője. A KB véleményét erősíti az is, hogy e hajtóműtípus égőtér tüzcsoveinek sérülékenysége a Műszaki Szolgálatok között köztudomású volt, és ezt a szakértők „szinte a hajtómű típushibájaként” tartották számon.

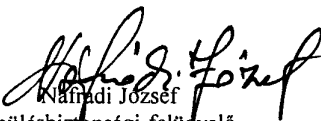
3.5. A meghibásodást a „C” kockázati osztályba soroltuk.

4. Javaslatok:

4.1. Az MRO-RBSZ KB a **műszaki meghibásodás** értékelése alapján **indítványozza**, hogy: a **Műszaki Igazgató** dolgoztasson ki olyan eljárást, amely kötelezően előírja a **Műszaki Osztály Hajtóműves szakmérnökeinek** szakértőként való bevonását, a Rolls-Royce hajtóművek indítási, paraméter eltérési, hajózási észrevételek hibajavítási folyamatába, **már a probléma jelentkezése kezdetén**.

4.2. Az MRO-RBSZ KB javasolja jelen jegyzőkönyv tartalmának érintett szakterületek előtti **figyelemfelhívó jellegű ismertetését**.

Budapest, 2002. szeptember 29.

Kánádi József
Repülésbiztonsági felügyelő